

Magdalena SOBOCIŃSKA¹

ROLA SZKÓŁ WYŻSZYCH W ROZWOJU SPOŁECZNO-GOSPODARCZYM W XXI WIEKU – WYBRANE ZAGADNIENIA

Wpływ szkoły wyższej na rozwój społeczno-gospodarczy wyraża się w pozytywnych zmianach na rynku pracy, łatwiejszym pozyskiwaniu przez region czy kraj inwestorów, a także poprawie poziomu oraz jakości życia mieszkańców. Nie można również pominąć kwestii związanych z kształtowaniem wizerunku miejsca i wynikających z tego korzyści. W rozwoju społeczno-gospodarczym w XXI w. szczególną rolę odgrywać będą tzw. uniwersytety trzeciej generacji, które oprócz prowadzenia przełomowych badań naukowych wyróżniają się pod względem jakości kształcenia, a także posiadają silną pozycję w zakresie komercjalizacji wyników badań naukowych.

1. WPROWADZENIE

Wiedza i umiejętności jej stosowania w coraz większym stopniu decydować będą o miejscu jednostki w hierarchii społecznej, a w przypadku przedsiębiorstw i państw – o ich pozycji konkurencyjnej. Celem artykułu jest wskazanie ról, jakie mają do spełnienia szkoły wyższe z punktu widzenia rozwoju społeczno-gospodarczego regionu i kraju. Szczególna uwaga została poświęcona uniwersytetom trzeciej generacji, które oprócz funkcji edukacyjnej prowadzą badania naukowe, często o charakterze interdyscyplinarnym, a także dbają o praktyczne zastosowanie wykreowanej wiedzy.

2. UWARUNKOWANIA ZMIAN ZACHODZĄCYCH W OBSZARZE SZKOLNICTWA WYŻSZEGO

Do czynników wpływających na zmiany zachodzące w obszarze szkolnictwa wyższego zaliczyć należy proces globalizacji i związany z nim rozwój technologii informacyjno-komunikacyjnych. Wśród uwarunkowań zmian istotną rolę odgrywa także realizacja celów i zadań procesu bolońskiego. Nie można także nie zauważyć przemian związanych z rosnącymi oczekiwaniami rynku pracy i potrzebą zmniejszania luki umiejętności.

W dobie globalizacji wyzwaniem dla edukacji jest wykształcenie oraz rozwijanie takich kompetencji, które pozwolą jednostce zrozumieć wielowymiarowo uwarunkowane procesy i przewidywać ich konsekwencje, a także podejmować decyzje z uwzględnieniem ich globalnego kontekstu. W konsekwencji powinno przełożyć się to na wykorzystanie szans rozwoju. Wynikające z procesu globalizacji wyzwania i cele dla edukacji zostały określone m.in. w dokumentach UNESCO. W świetle ich analizy należy zwrócić uwagę na potrzebę edukacji oraz jej znaczenie dla pokoju i praw człowieka, a także wskazać rolę

¹ Dr Magdalena Sobocińska, Katedra Badań Marketingowych, Wydział Nauk Ekonomicznych, Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu.

edukacji rozwojowej oraz ekologicznej². Rola edukacji wyraża się w zwiększaniu świadomości, wiedzy i wrażliwości jednostki na globalne problemy oraz przyczynianiu się do ich rozwiązywania.

W obszarze dydaktyki występuje wiele paradygmatów, które często przedstawia się w spolaryzowanych układach, wyodrębniając przede wszystkim paradygmat nauczania podającego i poszukującego, paradygmat nauczania odtwórczo-transmisyjnego i twórczego, dydaktykę nauczania i uczenia się, dydaktykę techniczno-instrumentalną i humanistyczną czy nauczanie „w wersji ostatecznej” i eksploracyjnej³. Te zdychotomizowane podziały można, uogólniając, sprowadzić do myślenia o jednostce w kategoriach człowieka kształconego oraz kształcącego się. Jednocześnie należy podkreślić, że paradygmaty nie tylko mogą ze sobą konkurować, lecz niejednokrotnie także współdziałać i wzajemnie się dopełniać. Określenie właściwych proporcji między procesem nauczania i procesem stymulowania jednostki do uczenia się powinno przełożyć się na zwiększenie wpływu szkół wyższych na rozwój społeczno-gospodarczy.

3. FUNKCJE UNIwersYTETÓW TRZECIEJ GENERACJI W ROZWOJU SPOŁECZNO-GOSPODARCZYM

Z punktu widzenia celu artykułu istotne jest przedstawienie koncepcji uniwersytetu trzeciej generacji, która ukazuje kierunki zmian zachodzących w obszarze szkolnictwa wyższego oraz ewolucję ról pełnionych przez szkoły wyższe. Zgodnie z tą koncepcją rola szkół wyższych nie ogranicza się do prowadzenia badań naukowych i edukacji, ale wyraża się także w dbaniu o praktyczne zastosowanie wykreowanej wiedzy. Według J.G. Wissemy uniwersytety trzeciej generacji wyróżnia dziewięć cech, które jednocześnie można traktować jako wyzwania dla uczelni:

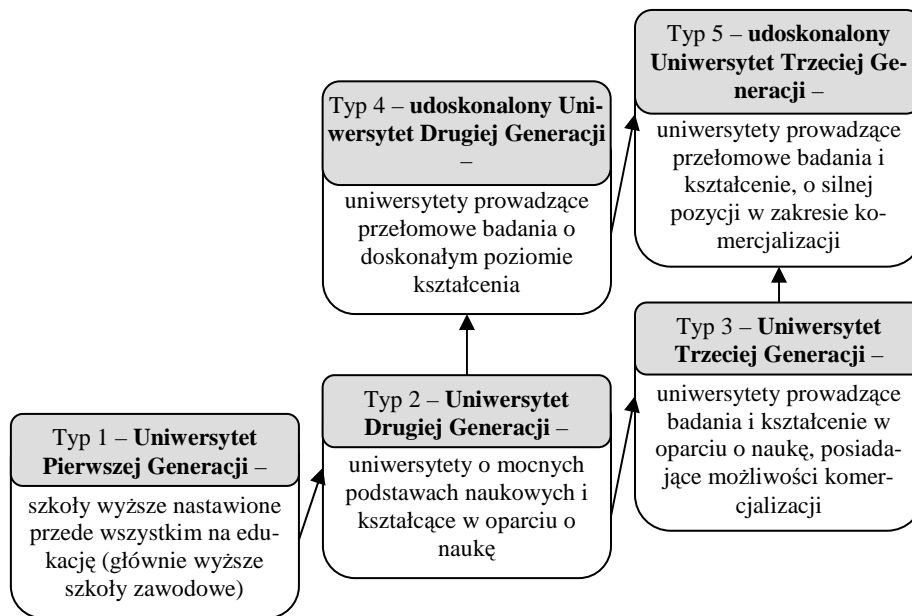
- prowadzą badania podstawowe, które pozostają rdzeniem ich działalności,
- realizują badania o charakterze interdyscyplinarnym lub transdyscyplinarnym,
- tworzą sieci, w ramach których współpracują z przedsiębiorstwami, prywatnymi jednostkami badawczo-rozwojowymi, instytucjami finansowymi, profesjonalnymi usługodawcami i innymi uniwersytetami,
- działają na rynku międzynarodowym i konkurują o najlepszych naukowców, studentów oraz o badania zlecane przez przedstawicieli praktyki gospodarczej,
- tworzą specjalną ofertę dla posiadających największy potencjał studentów i najlepszych pracowników,
- wdrażają zasadę konsyliencji i kreatywności w pracach naukowych,
- posiadają studentów oraz pracowników z różnych krajów, są organizacjami wielokulturowymi,
- pełnią funkcję kreatorów nowej przedsiębiorczości, ponieważ oprócz prowadzenia badań naukowych i kształcenia ich celem jest również dbanie o wykorzystywanie *know-how*,

² A. Czaplinska, *Edukacja globalna*, [w:] *Rozwój w dobie globalizacji*, red. A. Bąkiewicz, U. Żuławska, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2010, s. 491–496.

³ J. Rutkowiak, *Wielość paradygmatów dydaktyki a wspólny mianownik realności życia. Ku pytaniom o przekłady międzyparadygmatyczne*, [w:] *Paradygmaty współczesnej dydaktyki*, red. L. Hurlo, D. Klus-Stańska, M. Łojko, Impuls, Kraków 2009, s. 27–28.

- są finansowane zarówno przez państwo, jak i przez przedsiębiorstwa⁴.

Specyfikę Uniwersytetów Trzeciej Generacji przedstawiono na rysunku 1, który ukazuje kierunki rozwoju szkół wyższych.

Rys. 1. Kierunki rozwoju szkół wyższych w społeczeństwie i gospodarce opartych na wiedzy

Źródło: J.G. Wissema, *Uniwersytet Trzeciej Generacji. Uczelnia XXI wieku*, Zante, Wrocław 2009, s. 56.

Ukazywanie wpływu szkół wyższych na rozwój społeczno-gospodarczy wymaga zwrócenia uwagi na to, że zwiększa się zakres pełnionych przez nie ról. Należy podkreślić, że podstawą budowy tzw. karuzeli *know-how* i przekształcenia szkoły wyższej w uniwersytet trzeciej generacji jest prowadzenie badań naukowych.

4. ORGANIZACJE UCZĄCE SIĘ JAKO PODSTAWA GOSPODARKI OPARTEJ NA WIEDZY

Organizacje uczące się mają do odegrania szczególną rolę w rozwoju gospodarki i społeczeństwa opartych na wiedzy. Wśród modeli zarządzania wiedzą na szczególną uwagę zasługuje model zasobowy, model japoński oraz model procesowy⁵. W nawiązującym do dorobku zarządzania strategicznego modelu zasobowym zwraca się uwagę, że źródłem wiedzy jako istotnego zasobu firmy jest samo przedsiębiorstwo oraz jego otoczenie, a warunkiem efektywnego zarządzania wiedzą jest odpowiednie powiązanie takich działań i czynników, jak kluczowe umiejętności, pozyskiwanie wiedzy z otoczenia, inte-

⁴ J.G. Wissema, *Uniwersytet Trzeciej Generacji. Uczelnia XXI wieku*, Zante, Wrocław 2009, s. 11–12.

⁵ Zob. szerzej: A. Sopińska, P. Wachowiak, *Modele zarządzania wiedzą w przedsiębiorstwie*, „E-mentor. Czasopismo internetowe Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie” 2 (2006), http://www.e-mentor.edu.pl/artukul_v2.php?numer=14&id=275.

growanie i stosowanie nowych narzędzi oraz technologii, eksperymentowanie i wspólne rozwiązywanie problemów⁶.

W modelu japońskim, określanym również modelem „spirali wiedzy”, którego autorami są I. Nonaka i H. Takeuchi, podkreśla się konieczność transformacji trudno uchwytej wiedzy ukrytej w wiedzę, która będzie także dostępna dla innych członków organizacji. Wiąże się to z syntezą utajonej wiedzy pracowników i przekładaniem jej na wiedzę jawną. Zgodnie z tym modelem tworzeniem wiedzy zajmują się wszyscy pracownicy przedsiębiorstwa, chociaż każdy pełni inne funkcje⁷. Z kolei model procesowy został opracowany na podstawie doświadczeń dużych firm konsultingowych. Zgodnie z nim wśród głównych etapów zarządzania wiedzą wyróżnia się tworzenie wiedzy, dzielenie się nią, oraz przekształcanie tej wiedzy w decyzje.

Organizacjami uczącymi się mogą być zarówno różnego typu przedsiębiorstwa, jak i szkoły wyższe. Należy podkreślić, że do rozwoju wiedzy może przyczynić się inspirująca obie strony współpraca między szkołami wyższymi a podmiotami praktyki gospodarczej. Pod względem otwartości i gotowości do nawiązywania współpracy z biznesem wyróżniają się uniwersytety trzeciej generacji.

Rozwój społeczno-gospodarczy wiąże się z rozwojem nauki oraz umiejętnościami jej aplikacji w praktyce, wyrażającymi się w komercjalizacji wyników badań naukowych. Chociaż związek między prowadzoną przez uniwersytety działalnością naukowo-badawczą a jej zastosowaniem w praktyce nie zawsze jest bezpośredni, to jednak istnieje wiele przykładów trwałej i ekwiwalentnej współpracy szkół wyższych z podmiotami gospodarczymi. Dolina Krzemowa zyskała międzynarodowy rozgłos dzięki Uniwersytetowi Stanforda, a tak prestiżowe uczelnie jak Harvard czy Massachusetts Institute of Technology od lat prowadzą ścisłą współpracę z firmami, które w ich pobliżu lokują swoje siedziby. Podobna sytuacja występuje w przypadku angielskiego uniwersytetu Cambridge oraz głównych uczelni chińskich, tj. Uniwersytetu Pekńskiego, Uniwersytetu Tsinghua oraz uniwersytetów Fudan i Jiaotong w Szanghaju⁸.

Kształtowanie relacji szkoły wyższej z otoczeniem gospodarczym wymaga zarządzania wizerunkiem uczelni i jej tożsamością, ponieważ między innymi od wizerunku szkoły zależy skłonność różnego typu przedsiębiorstw do podejmowania z nią współpracy⁹. Różny może być zakres i instrumenty takiej współpracy. Szczególną jej formę stanowią nowe kategorie przedsiębiorstw typu *spin-out* oraz parki technologiczne. Pozytywne oddziaływanie parków technologicznych na rozwój regionu i ich wpływ na wzrost gospodarczy oraz zwiększanie innowacyjności został odnotowany nie tylko w Stanach Zjednoczonych, ale także w Europie. Do celów ustanawiania parków technologicznych należy zmniejszenie bezrobocia, podnoszenie konkurencyjności regionu i wartości jego produktów oraz udzielanie wsparcia i stwarzanie warunków lepszego startu absolwentom wyższych uczelni. Doradztwo naukowe dla firm jest dość powszechne, niemniej jednak najlepsze efekty w tej dziedzinie osiągają Stany Zjednoczone, Japonia i kraje skandynawskie. Na

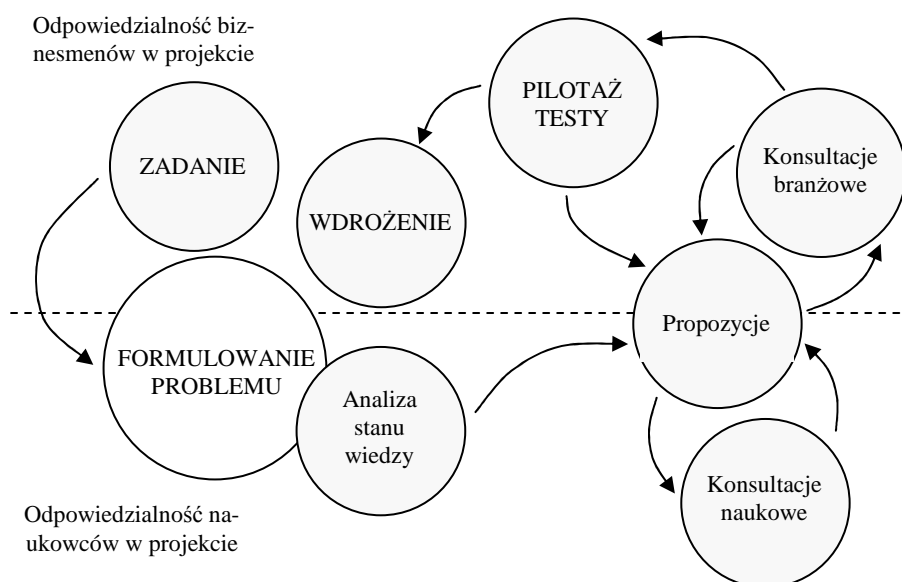
⁶ D. Leonard-Barton, *Wellsprings of Knowledge: Building and Sustaining the Sources of Innovation*, Harvard Business School Press, Boston 1995.

⁷ I. Nonaka, *Firma kreująca wiedzę*, „Harvard Business Review Polska” 4 (2008), s. 160–161.

⁸ R. Levin, *Globalna uczelnia*, „Newsweek Polska” 34 (2006), s. 46.

⁹ K. Mazurek-Łopacińska, *Wizerunek szkoły wyższej w aspekcie współpracy z praktyką gospodarczą*, [w:] *Public relations w czasach mp3 i Internetu*, red. D. Tworzydło, Z. Chmielewski, Wydawnictwo WSiLiZ w Rzeszowie, Rzeszów 2008, s. 202.

rysunku 2 przedstawiono udział przedstawicieli nauki i biznesu w poszczególnych etapach procesu kooperacji, przyczyniającego się do transferu wiedzy¹⁰.

Rys. 2. Model kooperacji między biznesem a nauką

Źródło: T. Gorschek, P. Garre, S. Larsson, C. Wohlin, *A Model for Technology Transfer in Practice*, „IEEE Software” 6 (2006), s. 88–95 – za: P. Kaczmarek-Kurczak, *Społeczeństwo wiedzy – rys historyczny*, [w:] *Zarządzanie wiedzą*, red. D. Jemielniak, A.K. Koźmiński, Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne, Warszawa 2008, s. 64.

Wpływ współpracy między szkołami wyższymi a biznesem na rozwój społeczno-gospodarczy wyraża się w pozytywnych zmianach na rynku pracy, w łatwiejszym pozyskiwaniu przez region czy kraj inwestorów, a także w poprawie jakości życia mieszkańców. Nie można również pominąć kwestii związanych z kształtowaniem wizerunku miejsca. Współpraca między szkołami wyższymi a praktyką gospodarczą powinna przełożyć się na zwiększenie zdolności regionów do kreowania oraz absorpcji innowacji, powiększanie kapitału ludzkiego i kapitału wiedzy, a także na stworzenie z zasobów ludzkich i rzeczowych efektywnych układów strukturalnych, umożliwiających skomercjalizowanie produktów danego regionu. Należy podkreślić, że właśnie te czynniki obecnie przyczyniają się do trwałego rozwoju regionów¹¹. W ten sposób efektywna współpraca między organizacjami wzajemnie uczącymi się, czyli szkołami wyższymi oraz różnego typu przedsiębiorstwami, zwiększa konkurencyjność regionu oraz jego endogeniczną zdolność do reagowania na zmiany zachodzące pod wpływem czynników egzogenicznych.

¹⁰ P. Kaczmarek-Kurczak, *Społeczeństwo wiedzy – rys historyczny* [w:] *Zarządzanie wiedzą*, red. D. Jemielniak, A.K. Koźmiński, Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne, Warszawa 2008, s. 61–65.

¹¹ *Polityka budowy regionu konkurencyjnego. Strategie–modele–postęp technologiczny*, red. M. Klamut, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, Wrocław 2000, s. 7.

5. SPOSOB POSTRZEGANIA WYKSZTAŁCENIA PRZEZ POLAKÓW W ŚWIELE WYNIKÓW BADAŃ CBOS

W kontekście przedstawiania roli szkół wyższych w rozwoju społeczno-gospodarczym regionu i kraju oraz potrzeby zwiększania konkurencyjności polskiej gospodarki istotne jest ukazanie sposobu postrzegania przez Polaków wykształcenia i jego roli.

Wyniki badań zrealizowanych przez CBOS w latach 1993–2009 wskazują, że Polacy przywiązują coraz większą wagę do wykształcenia. Świadczy o tym fakt, iż w 1993 r. 76% respondentów podkreślało, że warto zdobywać wykształcenie. Natomiast w 2009 r. odsetek osób wyrażających taką opinię wzrósł do poziomu 91%. W okresie transformacji systemowej zmieniał się stosunek Polaków do wykształcenia, ich motywacja oraz aspiracje edukacyjne. Jednocześnie należy podkreślić, że większą rolę przypisują wykształceniu badani, którzy osiągnęli najwyższą pozycję społeczno-ekonomiczną. Wśród głównych pobudek do zdobywania wykształcenia Polacy wymieniają chęć osiągnięcia wysokich zarobków i wykonywania interesującego zawodu, jak również dążenie do ogólnie pojętego „łatwiejszego życia” (por. tabela 1). Chociaż we wszystkich grupach społeczno-demograficznych wysokie zarobki uznawane są za główny czynnik skłaniający do podejmowania edukacji, to jednak osoby najlepiej wykształcone i posiadające najwyższą pozycję zawodową równie dużą wagę przypisują możliwości wykonywania interesującego zawodu. Najlepiej wykształceni respondenci częściej niż pozostali zwracają również uwagę na takie wartości, jak niezależność, samodzielność, czy prestiż społeczny, który wiąże się z posiadaniem wykształcenia. Natomiast wśród osób posiadających podstawowe wykształcenie większy jest odsetek osób traktujących zdobywanie wykształcenia jako sposób na uniknięcie bezrobocia czy zdobycie lekkiej pracy. Jednocześnie należy podkreślić, że wzrostowi aspiracji edukacyjnych Polaków towarzyszy rosnące niezadowolenie z własnego wykształcenia. W porównaniu do 47% badanych w 1993 r., w 2009 r. 63% respondentów podkreśla, że nie powtórzyłoby swojej ścieżki kształcenia. Wśród tych osób ponad połowa deklaruje, że gdyby rozpoczynała naukę jeszcze raz, to dążyłaby do uzyskania wyższego wykształcenia¹².

Tabela 1. Powody skłaniające Polaków do zdobywania wykształcenia

Jak Pan(i) sądzi, dlaczego ludzie dążą do zdobycia wykształcenia? Czy liczą przede wszystkim na:	Wskazania respondentów według terminów badań				
	XI 1993	X 2002	IV 2004	IV 2007	IV 2009
	w procentach				
wysokie zarobki	58	70	65	63	64
interesujący zawód	46	40	37	40	39
łatwiejsze życie	35	40	36	35	35
niezależność, samodzielność	36	33	35	33	30
rozwój intelektualny, samodoskonalenie	23	14	17	23	27
uniknięcie bezrobocia	19	36	41	20	21
lekką pracę	18	16	10	17	18
uznanie, szacunek ze strony innych ludzi	22	14	11	19	16
możliwość pracy na swoim	20	14	17	14	13
możliwość pracy za granicą	9	8	17	19	11
udział we władzy	5	6	5	3	3
trudno powiedzieć	1	1	1	1	2

Źródło: B. Wciórka, *Aspiracje i motywacje edukacyjne Polaków w latach 1993–2009*, Komunikat z badań BS/70/2009, CBOS, Warszawa 2009, s. 4.

¹² B. Wciórka, *Aspiracje i motywacje edukacyjne Polaków w latach 1993–2009*, Komunikat z badań BS/70/2009, CBOS, Warszawa 2009, s. 1–12.

Na podstawie wyników badań zrealizowanych przez CBOS należy zauważyć, że zmienia się także w Polsce sposób oceny wpływu wykształcenia na życie zawodowe. W 2009 r. w porównaniu z rokiem 1994 zwiększył się o 9 punktów procentowych (z 40% do 49%) odsetek osób, które deklarują duży wpływ wykształcenia na ich sytuację zawodową. Jednak co trzeci badany ocenia, że wykształcenie ma mały wpływ na jego życie zawodowe. Świadczy to, iż potencjał wynikający z wiedzy nie jest jeszcze w pełni wykorzystywany. W kontekście rozwoju społeczeństwa informacyjnego, któremu towarzyszy rosnąca penetracja Internetu w Polsce, należy podkreślić, że głównym obszarem, w którym respondenci dostrzegają braki wykształcenia i kwalifikacji są nowe technologie, obsługa komputera i Internetu. Na niedostateczne wykształcenie w tym zakresie wskazuje aż 37% badanych¹³. Istnieje zatem konieczność zmniejszania podziału cyfrowego w społeczeństwie. Ograniczanie dysproporcji w zakresie dostępu i wykorzystania nowych technologii powinno następować równocześnie z procesami postępu społecznego w innych dziedzinach¹⁴.

6. ZAKOŃCZENIE

W podsumowaniu należy podkreślić, że szczególną rolę w rozwoju społeczeństwa informacyjnego i opartego na wiedzy pełnią szkoły wyższe, w których tworzona i kodyfikowana jest wiedza. Na zdolność przystosowania się gospodarki do wymagań stawianych wobec gospodarki opartej na wiedzy wpływają w dużej mierze kształtowane przez szkoły wyższe umiejętności, zachowania i postawy¹⁵. Należy podkreślić funkcje szkół wyższych, które wyrażają się w rozwoju zaawansowanej wiedzy, pobudzaniu przedsiębiorczości i pasji zdobywania wiedzy przez całe życie, a także w kształtowaniu w procesie edukacji orientacji innowacyjnej, umożliwiającej wykorzystanie szans cywilizacyjnych. Wiąże się to z przekształceniem edukacyjnej misji nauczania w misję wyposażania w metody indywidualnego uczenia się¹⁶ oraz z dochodzeniem do sytuacji, w której edukacja będzie traktowana jako jeden z elementów koncepcji stylu życia¹⁷. Istotną rolę spełnia upowszechnianie wyników badań naukowych, które przyczynia się do dyfuzji wiedzy. Dyfuzji wiedzy sprzyja również zwiększająca się mobilność pracowników szkół wyższych i studentów, powstawanie sieci ośrodków badawczych i uniwersyteckich, a także rozwijająca się współpraca między przedstawicielami nauki i biznesu.

LITERATURA

- [1] Bielecki, P., *Uznawanie, regulacja oraz zapewnienie jakości nieoficjalnego sektora studiów wyższych w krajach UE*, [w:] *Podniesienie jakości studiów warunkiem przetrwania i rozwoju na rynkach usług edukacji wyższej*, red. J. Dietl, Z. Sapijaska, Fundacja Edukacyjna Przedsiębiorczości, Łódź 2001

¹³ K. Kowalczyk, *Rola wykształcenia i zmiany w jej społecznym postrzeganiu w latach 1993–2009*, Komunikat z badań BS/163/2009, CBOS, Warszawa 2009, s. 6, 11.

¹⁴ M.F. Gawrycki, *Społeczne aspekty rewolucji informacyjnej*, [w:] *Rozwój w dobie globalizacji*, red. A. Bąkiewicz, U. Żuławska, PWE, Warszawa 2010, s. 584.

¹⁵ M. Pluta-Oleamnik, *Rozwój usług edukacyjnych w erze społeczeństwa informacyjnego*, PWE, Warszawa 2006, s. 55, 65.

¹⁶ P. Bielecki, *Uznawanie, regulacja oraz zapewnienie jakości nieoficjalnego sektora studiów wyższych w krajach UE* [w:] *Podniesienie jakości studiów warunkiem przetrwania i rozwoju na rynkach usług edukacji wyższej*, red. J. Dietl, Z. Sapijaska, Fundacja Edukacyjna Przedsiębiorczości, Łódź 2001, s. 26–34.

¹⁷ D. Jankowski, K. Przyszczykowski, J. Skrzypczak, *Podstawy edukacji dorosłych: zarys problematyki*, Wydawnictwo Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań 2003, s. 52.

- [2] Czaplińska, A., *Edukacja globalna*, [w:] *Rozwój w dobie globalizacji*, red. A. Bąkiewicz, U. Żuławska, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2010
- [3] Gawrycki, M.F., *Spoleczne aspekty rewolucji informacyjnej*, [w:] *Rozwój w dobie globalizacji*, red. A. Bąkiewicz, U. Żuławska, PWE, Warszawa 2010
- [4] Gorshek, T.; Garre, P.; Larsson, S.; Wohlin, C., *A Model for Technology Transfer in Practice*, „IEEE Software” 6 (2006)
- [5] Jankowski, D.; Przyszczykowski, K.; Skrzypczak, J., *Podstawy edukacji dorosłych: zarys problematyki*, Wydawnictwo Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań 2003
- [6] Kaczmarek-Kurczak, P., *Spółeczeństwo wiedzy – rys historyczny*, [w:] *Zarządzanie wiedzą*, red. D. Jemielniak, A.K. Koźmiński, Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne, Warszawa 2008
- [7] Kowalczyk, K., *Rola wykształcenia i zmiany w jej społecznym postrzeganiu w latach 1993–2009*, Komunikat z badań BS/163/2009, CBOS, Warszawa 2009
- [8] Leonard-Barton, D., *Wellsprings of Knowledge: Building and Sustaining the Sources of Innovation*, Harvard Business School Press, Boston 1995.
- [9] Levin, R., *Globalna uczelnia*, „Newsweek Polska” 34 (2006)
- [10] Mazurek-Łopacińska, K., *Wizerunek szkoły wyższej w aspekcie współpracy z praktyką gospodarczą*, [w:] *Public relations w czasach mp3 i Internetu*, red. D. Tworzydło, Z. Chmielewski, Wydawnictwo WSiLiZ w Rzeszowie, Rzeszów 2008
- [11] Nonaka, I., *Firma kreująca wiedzę*, „Harvard Business Review Polska” 4 (2008)
- [12] Pluta-Olearnik, M., *Rozwój usług edukacyjnych w erze społeczeństwa informacyjnego*, PWE, Warszawa 2006
- [13] *Polityka budowy regionu konkurencyjnego. Strategie–modele–postęp technologiczny*, red. M. Klamut, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, Wrocław 2000
- [14] Rutkowiak, J., *Wielość paradygmatów dydaktyki a wspólny mianownik rzeczywistości życia. Ku pytaniom o przekłady międzyparadygmatyczne*, [w:] *Paradygmaty współczesnej dydaktyki*, red. L. Hurlo, D. Klus-Stańska, M. Łojko, Impuls, Kraków 2009
- [15] Sopińska, A.; Wachowiak, P., *Modele zarządzania wiedzą w przedsiębiorstwie*, „E-mentor. Czasopismo internetowe Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie” 2 (2006), http://www.e-mentor.edu.pl/artukul_v2.php?numer=14&id=275
- [16] Wciórka, B., *Aspiracje i motywacje edukacyjne Polaków w latach 1993–2009* – Komunikat z badań BS/70/2009, CBOS, Warszawa 2009
- [17] Wissema, J.G., *Uniwersytet Trzeciej Generacji. Uczelnia XXI wieku*, Zante, Wrocław 2009

THE ROLE OF HIGHER EDUCATION IN SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT IN THE XXI CENTURY - SELECTED ISSUES

Influence of higher education on socio-economic development is expressed in positive changes on the labor market, easier investors obtaining as well as improvement of the level and quality of citizens' life. One cannot omit the issues related to shaping the image of the place and consequent benefits. In the socio-economic development in XXI century a specific role is played by the Third Generation Universities which apart from conducting groundbreaking research, distinguish with high quality of teaching and possess strong position in the area of commercialization of research results.